

Kommunstyrelsen

Sunne kommuns biblioteksplan 2021-2024

KS2021/174/09

Förslag till beslut

Sunne kommuns biblioteksplan 2021–2024 antas

Sammanfattning av ärendet

Biblioteksplanens syfte är att staka ut riktningen för både folkbibliotekets och skolbibliotekens verksamheter. Den fokuserar på de som använder biblioteket och på olika omvärldsfaktorer som kan komma att påverka biblioteket i framtiden. Planen ska kunna läsas och användas av den som vill förstå, ställa krav på eller samarbeta med Sunnes bibliotek. Den beskriver bibliotekens huvuduppgifter och åtaganden samt redovisar för vilka biblioteksverksamheter som finns i kommunen.

Utredning av ärendet

Biblioteksplanen ska antas av kommunfullmäktige och är ett styrdokument för Sunne bibliotek och skolbiblioteken. Den ska uppdateras vart fjärde år. Till grund för biblioteksplanen ligger Bibliotekslagens (2013:801) 17§: ”Kommuner och regioner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.” Sedan 2015 kräver Kungliga biblioteket och Kulturrådet en biblioteksplan för samtliga biblioteksverksamheter där kommunen är huvudman.

För Sunne kommun innefattar biblioteksverksamheterna dels folkbiblioteket och dels de olika skolbiblioteken. Att biblioteksplanen ska vara möjlig att följa upp är avgörande för att den ska fungera som verktyg för personal, politiker och invånare.

Utgångspunkterna för folkbibliotekens verksamhet är Bibliotekslagen (2013:801), FN:s konvention om barns rättigheter, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, IFLA(International Federation of Library Association)/Unescos biblioteksmanifest samt Regional biblioteksplan 2021-2024 från Region Värmland.

Skolbibliotekens utgångspunkter är framför allt Bibliotekslagen, Skollagen (2010:800) samt de

SUNNE | VÄRMLAND

olika läroplanerna (SKOLFS 2010:37, SKOLFS 2010:250, SKOLFS 2010:251, SKOLFS 2010:255, SKOLFS 2011:144, SKOLFS 2013:148).

I Bibliotekslagen 2§ står "Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning." Biblioteket är till för alla, oberoende av ålder, kön, etnisk tillhörighet, nationalitet, religion, språk eller social status. Allt folkbiblioteket gör har demokrati som ledord. Digital kompetens, informationskompetens och läsförståelse är alla förutsättningar för ett aktivt medborgarskap, och i Bibliotekslagen finns den digitala delen särskilt utpekad. Biblioteken ska också "främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt." Även det står att finna i 2§.

Allmänheten ska ha tillgång till bibliotek med avgiftsfria lån. Det försäkras genom Bibliotekslagens 9§. Lagen förpliktar också att bibliotek i Sverige ska samverka sinsemellan.

Vidare lyfter lagen fram extra prioriterade grupper, som personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska, de nationella minoriteterna samt barn och unga.

Biblioteken ska främja barn och ungas språkutveckling.

Folkbiblioteken i landet ska ge tillgång till litteratur, medier och tjänster som stimulerar till läsning och präglas av allsidighet och kvalitet.

Sunne bibliotek är en viktig samhällsresurs som tillhandahåller fri tillgång till litteratur, information och kultur som alla kan ta del av. Det här är en förutsättning för både demokrati och yttrande- och informationsfrihet. Genom att ge invånarna möjlighet till informationssökning kan de själva bilda sig en uppfattning i frågor.

En av bibliotekets primära styrkor är dess informationssäkerhet. Som biblioteksanvändare kan man alltid vara säker på att vad man än lånar, läser eller använder bibliotekets datorer till inte sparas eller förs vidare till andra parter.

En annan styrka är bibliotekets opartiskhet i politiska och religiösa frågor. Det är en icke-kommersiell frizon som är öppen och gratis för alla, och den här fria tillgången är grunden för folkbibliotekens verksamhet.

Bibliotekets kärnverksamhet är inköp och förmedling av information och litteratur i olika format.

Den här verksamheten är avgiftsfri vilket regleras i Bibliotekslagen 9§. Sunne bibliotek är ett centrum för folkbildning, information, kultur och möten.

Beslutsunderlag

Kultur och Näringslivschefs tjänsteskrivelse.

Förslag Sunne kommuns biblioteksplan 2021–2024

Anders Olsson
Verksamhetschef

Per Branzén
Kultur och Näringslivschef

Beslutet skickas till:
Klicka här för att ange text.

RAPPORT

Datum
2021-03-11

Sida
1 (14)

Sunne kommuns biblioteksplan 2021-2024

KS2021/174/09

SUNNE | VÄRMLAND

Postadress

Sunne kommun
1. Samhällsbyggnad
686 80 Sunne

Besöksadress

Samhällsbyggnad
Svetsarvägen 3
Sunne

Telefon

0565-160 00 växel
070-5916380 direkt
070-5916380 mobil

Internet och fax

www.sunne.se
per.branzen@sunne.se

Giro och org.nr

744-2684 bankgiro
212000-1843 org.nr

Styrdokument	
Dokumenttyp	Plan
Antaget av med datum och paragraf	
Reviderat av med datum och paragraf	
Dokumentansvarig	Kultur- och Näringslivschefen
Faktaansvarig	Kultur- och Näringslivschefen
Gäller för	Sunne kommun
Giltighetstid	2021-2024
Tidpunkt för aktualitetsprövning	
Relaterade styrdokument	

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte	4
1.2 Ansvar och finansiering	4
1.3 Folkbibliotekets uppdrag	4
1.4 Skolbibliotekets uppdrag	5
2. Folkbibliotekets roller	6
2.1 Folkbildning och information	6
2.1.1 Läsfrämjande	6
2.1.2 Medieurval och medieförsörjning	7
2.1.3 Informationssäkerhet och sekretess	7
2.2 Kultur- och mötescentrum	8
2.2.1 Barn- och ungdomskultur	8
2.3 Folkbibliotekets prioriterade grupper	8
2.3.1 Personer med funktionsnedsättning	8
2.3.2 Personer med annat modersmål än svenska	9
2.3.3 Nationella minoriteter	9
2.3.4 Barn och unga	9
2.4 Digital delaktighet	10
2.5 Medarbetare	10
3. Skolbibliotekens roller	11
3.1 Skolbiblioteken främjar läsande	11
3.2 Skolbiblioteken främjar medie- och informationskunnighet	11
3.3 Skolbiblioteken är bemannade med utbildad personal	11
3.4 Skolbibliotekets placering	11
3.5 Ett allsidigt och kvalitativt utbud	12
4. Samverkan	12
4.1 Lokal samverkan	12
4.2 Regional samverkan	12
5. Mål	13
5.1 Folkbiblioteksverksamhet	13
5.2 Skolbiblioteksverksamhet	14

1. Inledning

Sunnes bibliotek är viktigt för både samhällsutvecklingen och för kommunens demokratiska utveckling. Både folkbiblioteket och skolbiblioteken främjar läsande, kreativitet, bildning samt förståelse för människor i olika livssituationer. Folkbibliotekets personal arbetar kontinuerligt med att förmedla kunskap, lärande och språkutveckling samt bidrar till att minska den digitala klyftan i kommunen. Skolbibliotekens personal är med och lägger grunden för läsförståelse, informationssökning och källkritik hos den yngre befolkningen. Bibliotek ska vara en tillgänglig mötesplats som är öppen för alla - för allmänheten på folkbiblioteket och för elever på skolbiblioteken.

Biblioteksplanen ska antas av kommunfullmäktige och är ett styrdokument för Sunne bibliotek och skolbiblioteken. Den ska uppdateras vart fjärde år. Till grund för biblioteksplanen ligger Bibliotekslagens (2013:801) 17§: ”Kommuner och regioner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.” Sedan 2015 kräver Kungliga biblioteket och Kulturrådet en biblioteksplan för samtliga biblioteksverksamheter där kommunen är huvudman. För Sunne innefattar biblioteksverksamheterna dels folkbiblioteket och dels de olika skolbiblioteken. Att biblioteksplanen ska vara möjlig att följa upp är avgörande för att den ska fungera som verktyg för personal, politiker och invånare.

Utgångspunkterna för folkbibliotekens verksamhet är Bibliotekslagen (2013:801), FN:s konvention om barns rättigheter, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, IFLA (International Federation of Library Association)/Unescos biblioteksmanifest samt Regional biblioteksplan 2021-2024 från Region Värmland.

Skolbibliotekens utgångspunkter är framför allt Bibliotekslagen, Skollagen (2010:800) samt de olika läroplanerna (SKOLFS 2010:37, SKOLFS 2010:250, SKOLFS 2010:251, SKOLFS 2010:255, SKOLFS 2011:144, SKOLFS 2013:148).

1.1 Syfte

Biblioteksplanens syfte är att staka ut riktningen för både folkbibliotekets och skolbibliotekens verksamheter. Den fokuserar på de som använder biblioteket och på olika omvärldsfaktorer som kan komma att påverka biblioteket i framtiden. Planen ska kunna läsas och användas av den som vill förstå, ställa krav på eller samarbeta med Sunnes bibliotek. Den beskriver bibliotekens huvuduppgifter och åtaganden samt redovisar för vilka biblioteksverksamheter som finns i kommunen.

1.2 Ansvar och finansiering

Ansvar för folkbibliotek ligger hos kommunerna och varje kommun ska ha folkbibliotek. Det går att finna i Bibliotekslagens 3§ samt 6§. I Sunne ansvarar Näringslivs- och kulturenheten för folkbiblioteket och för skolbiblioteken ansvarar skolornas huvudmän.

1.3 Folkbibliotekets uppdrag

I Bibliotekslagen 2§ står "Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning." Biblioteket är till för alla, oberoende av ålder, kön, etnisk tillhörighet, nationalitet, religion, språk eller social status. Allt folkbiblioteket gör har demokrati som ledord. Digital kompetens, informationskompetens och läsförståelse är alla förutsättningar för ett aktivt medborgarskap, och i Bibliotekslagen finns den digitala delen särskilt utpekad. Biblioteken ska också "främja litteraturens

ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt." Även det står att finna i 2§. Tillgång till information och kommunikationsteknologi finns även upptaget i FN

Allmänheten ska ha tillgång till bibliotek med avgiftsfria lån. Det försäkras genom Bibliotekslagens 9§. Lagen förpliktar också att bibliotek i Sverige ska samverka sinsemellan. Vidare lyfter lagen fram extra prioriterade grupper, som personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska, de nationella minoriteterna samt barn och unga. Biblioteken ska främja barn och ungas språkutveckling.

Folkbiblioteken i landet ska ge tillgång till litteratur, medier och tjänster som stimulerar till läsning och präglas av allsidighet och kvalitet.

1.4 Skolbibliotekets uppdrag

Precis som folkbiblioteken styrs skolbiblioteken av Bibliotekslagen 2§, och de prioriterade grupper som anges i 2.3 gäller även skolbibliotek. Men till skillnad från folkbiblioteken lyder även skolbiblioteken under Skollagen samt i läroplanerna. I Skollagen 2 kap. 36 § står att "Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek." Det definieras inte ytterligare i lagtexten vad definitionen för ett skolbibliotek är, men i granskningen Skolbiblioteket som pedagogisk resurs som Skolinspektionen gjorde 2018 fastslås att ett skolbibliotek ska:

finnas i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd till skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen med denna.

omfatta böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.

vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

I läroplanerna framgår att rektorn har ett ansvar för att "alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg". Sedan 2018 ingår det också i rektorns ansvar att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

2. Folkbibliotekets roller

Sunne bibliotek är en viktig samhällsresurs som tillhandahåller fri tillgång till litteratur, information och kultur som alla kan ta del av. Det här är en förutsättning för både demokrati och yttrande- och informationsfrihet. Genom att ge invånarna möjlighet till informationssökning kan de själva bilda sig en uppfattning i frågor.

En av bibliotekets primära styrkor är dess informationssäkerhet. Som biblioteksanvändare kan man alltid vara säker på att vad man än lånar, läser eller använder bibliotekets datorer till inte sparas eller förs vidare till andra parter.

En annan styrka är bibliotekets opartiskhet i politiska och religiösa frågor. Det är en icke-kommersiell frizon som är öppen och gratis för alla, och den här fria tillgången är grunden för folkbibliotekens verksamhet.

Bibliotekets kärnverksamhet är inköp och förmedling av information och litteratur i olika format. Den här verksamheten är avgiftsfri vilket regleras i Bibliotekslagen 9§.

Sunne bibliotek är ett centrum för folkbildning, information, kultur och möten.

2.1 Folkbildning och information

Folkbibliotek ska vara en central plats för allmänheten för att kunna lära sig saker. I bibliotekslagen 2§ står det att folkbibliotek ska "verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning".

Folkbiblioteket ska göra kunskap och information tillgänglig för allmänheten. Biblioteket hjälper till med referensservice som kommunal information och samhällsinformation, informationssökning och informationsförmedling.

Bibliotekets bastjänster innebär fri tillgång till litteratur och information. Hit räknas såväl fysiska medier som digitala informationskällor. Utbudet ska vara aktuellt och intressant för användarna. Därutöver finns personal med relevant utbildning och pedagogisk kompetens, samt en förmåga att vara lyhörda för användarnas behov. I dagens folkbiblioteksverksamhet har användarna stora möjligheter att påverka utbudet genom inköpsförslag och önskemål.

Fri tillgång till information innebär också att vara fri från att den information man nyttjar inte registreras. I Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 40 kap. 3§ fastslås att "sekretess gäller i biblioteksverksamhet för uppgift i register om en enskilds lån, reservation eller annan form av beställning och för uppgift om en enskilds användning av informationsteknik" vilket innebär att biblioteken inte röjer information om vad någon lånar, har lånat eller använt för digitala tjänster.

Folkbiblioteken ska främja och stimulera till läsning. Det har stor betydelse för både språk- och läsutvecklingen hos allmänheten. Ökad språk- och läsförståelse hos allmänheten bidrar till större möjligheter att tillförskansa sig information, vilket i sin tur leder till en högre kunskapsnivå och ett större samhällsengagemang.

Det är också viktigt att kunna erbjuda bildning och lärande på andra sätt än genom just läsning - till exempel genom kurser och studiecirklar. Här finns stora vinster i att samarbeta med olika verksamheter, aktörer och föreningar för alla inblandade.

2.1.1 Läsfrämjande

Två av bibliotekens huvudsakliga arbetsuppgifter, oavsett om det gäller folkbibliotek eller skolbibliotek, är litteraturförmedling och läsfrämjande. I Bibliotekslagen 2§ står att bibliotek ska främja litteraturens ställning.

Genom läsning kan man ta till sig all tänkbar fakta, få insikt och förståelse för människors olika livssituationer samt få tillfällen till både upplevelser och förströelse. Bibliotekens arbete med att stimulera läsande är viktigt för att väcka lust och inspiration. Läsförståelse är en viktig förutsättning för att kunna värdera och tillgodogöra sig information.

Läslust grundläggs tidigt och det är viktigt att det finns ett väl utvecklat samarbete mellan folkbibliotek, skolbibliotek, förskolor, familjecentraler och barnvårdscentraler för att på många sätt nå både föräldrar och barn. En tidig introduktion till läsning resulterar i större ordförråd och bättre skolresultat.

2.1.2 Medieurval och medieförsörjning

Genom ett aktivt medieurval garanterar Sunne bibliotek invånarnas tillgång till fri och jämlik information och upplevelser. Urvalet är baserat på ett aktivt ställningstagande som är fritt från ideologiska, politiska eller religiösa påtryckningar, samtidigt som hänsyn tas till invånarnas efterfrågan och önskemål.

Utbudet ska vara varierat och finnas i både fysisk och digital form. Det ska också finnas på många språk, i många format och för alla åldrar. Gällande skönlitteratur är det viktigt att det finns både populär och smal litteratur, likväl som både nyare och äldre titlar. Gällande facklitteratur är det extra viktigt att beståndet är aktuellt för att vara relevant och innehålla korrekt information.

Utgivning och efterfrågan bevakas kontinuerligt för att kunna tillhandahålla både det som användaren på förhand vet att de vill låna samt det de i förväg inte visste att de önskade. Lokal litteraturutgivning följs extra noga då utgivning och inköpskanaler där kan skilja sig väsentligt mot utgivning som vänder sig till en större marknad.

Sunne biblioteks samling är inte allmän handling. Därför kan biblioteket fritt förfoga över de titlar som finns och hur de tillgängliggörs. Det innebär att ingen kan kräva att biblioteket ska köpa in eller ta bort viss media - det avgörandet ligger alltid hos biblioteket.

Inköpsförslag från allmänheten beaktas utifrån behov, kvalitet och ekonomiska förutsättningar. Det gör att biblioteket har möjlighet att avstå inköp. I de fall man avstår från inköp gör biblioteket sitt yttersta för att användaren ändå ska få tillgång till det de efterfrågar. Främst sker det genom ett nationellt samarbete kring fjärrlån mellan landets olika bibliotek. På samma sätt som inköpsförslag övervägs som fjärrlån övervägs även alla fjärrlåneförfrågningar som inköpsförslag. Nyare köpbar litteratur införskaffas i första hand. Om samma material behöver fjärrlånas in flera gånger övervägs åter ett inköp.

2.1.3 Informationssäkerhet och sekretess

I dagens informationslandskap, framförallt online, är integritet och att ens information är säker inte alltid självklart. Därför är det extra viktigt att biblioteket värnar integritet och informationssäkerhet som den demokratiska rättighet det är. Därför sparar inte biblioteket information om användares lånehistorik eller vad de gör online när de är uppkopplade till bibliotekets nätverk. På biblioteket ska man kunna känna sig säker på att ingenting sparas eller loggas. När det man lånat lämnats tillbaka eller när man loggar ut från sin dator finns inte längre några spår efter vad man gjort.

Offentlighets- och sekretesslagen 40 kap 3§ fastslår att alla delar ur låneregistret är belagda med sekretess. Lagen säger "Sekretess gäller i biblioteksverksamhet för uppgift i register om en enskilds lån, reservation eller annan form av beställning och för uppgift om en enskilds användning av

informationsteknik”. Den andra satsen i meningen bestämmer att detsamma gäller biblioteksanvändares datoranvändning.

Samma kapitel fast 4§ slår också fast att “för personal i en myndighets telefonväxel gäller sekretess för uppgift som har inhämtats vid tjänstgöringen” vilket innebär att alla telefonsamtal till biblioteket är belagda med sekretess.

2.2 Kultur- och mötescentrum

Idag är folkbiblioteket ett av få offentliga rum i samhället som är öppet för alla. Biblioteket ska erbjuda allmänheten en inspirerande och trivsamt miljö. Det är en samlingspunkt i kommunen och en plats där det finns möjlighet för möten och samvaro. Samtidigt är biblioteket en plats för lugn, ro och fördjupning. Folkbiblioteket ska vara en naturlig plats för likväl aktuell debatt som kulturella aktiviteter. Sunne bibliotek ska vara en plats för kulturupplevelser i många skepnader, såsom författarbesök, bokpresentationer, föreläsningar, musik, utställningar, sagostunder och cirklar. Både professionella kulturutövare, elever och amatörer ska ha möjlighet att visa upp sina verk. Programverksamheten ska vara mångfacetterad och öppen för alla.

2.2.1 Barn- och ungdomskultur

Barnkulturgruppen i Sunne kommun utgörs av representanter från folkbiblioteket, kulturenheten samt kulturskolan och har ett nära samarbete med grundskolan genom både lärare och rektorer. Den arrangerar och samordnar ett brett utbud av kulturaktiviteter för barn och ungdomar i Sunne kommun. Programmen som anordnas ska vara av hög kvalitet och ha en temamässig bredd för att därmed kunna, i så stor utsträckning som möjligt, tilltala alla.

2.3 Folkbibliotekets prioriterade grupper

Tillgänglighet är något som är en grundsten i hela biblioteksverksamheten, oavsett om det gäller öppettider, lokaler, format på medier eller tillgång till information. Sunne bibliotek ska vara tillgängligt för alla och behandla alla människor jämlikt och inkluderande oavsett bakgrund, ålder, kön, könsidentitet, sexuell läggning, funktionsnedsättning, språk, ärende och oberoende av politisk eller religiös uppfattning. Biblioteket är till för alla.

I Bibliotekslagen 4§, 5§ och 8§ framkommer prioriterade grupper som biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet.

- Personer med funktionsnedsättning
- Personer med annat modersmål än svenska
- Nationella minoriteter
- Barn och unga

2.3.1 Personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning är en målgrupp med många olika former av funktionsnedsättning. Alla dessa grupper ska ha samma möjligheter att ta del av bibliotekets utbud. Därför är det viktigt att bibliotek inte ses som enbart en fysisk plats, utan som en verksamhet.

Biblioteket erbjuder många olika sorters anpassade medier, som talböcker, storstilsböcker, lättlästa böcker och lättlästa dagstidningar. Enligt Upphovsrättslagen (1960:729) 17§ har biblioteken tillstånd att ladda ner och iordningställa talböcker som tillhandahålls av Myndigheten för Tillgängliga Medier.

För personer som själv inte kan ta sig till bibliotekslokalen på grund av hög ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning erbjuder biblioteket Boken kommer-service. Det innebär att biblioteket gör hemleveranser av beställda medier. Boken kommer-servicen är gratis.

2.3.2 Personer med annat modersmål än svenska

Sunne bibliotek är en viktig plats för personer med annat modersmål än svenska. I sin roll som mötesplats underlättar biblioteket integration och kontakter med samhället. Biblioteket är ett forum för det mångkulturella samhället där kunskapen om och kontakten mellan olika kulturer stimuleras genom programverksamhet.

I sitt medieutbud speglas samhällets mångfald. Biblioteket tillhandahåller medier på lättläst svenska och på många andra språk. Ser biblioteket ett behov av att inkludera en språkgrupp som inte tidigare funnits i närområdet ordnas material på det aktuella språket fram. Allmänheten ska kunna erbjudas litteratur på sitt modersmål och bibliotekets mål är att det ska finnas ett fast bestånd av böcker på efterfrågade språk.

2.3.3 Nationella minoriteter

Minoritetslagen (2009:724) innebär att de nationella minoriteterna ska kunna bevara och utveckla sin kultur, samt att de nationella minoritetsspråken ska skyddas och främjas.

Sunne bibliotek betraktar alla nationella minoriteter som lika viktiga. Biblioteket ska erbjuda litteratur på alla de nationella minoritetsspråken och uppmärksammar de olika nationella minoriteterna i samband med exempelvis högtidsdagar under året.

2.3.4 Barn och unga

Tillsammans med personer med funktionsnedsättning, annat modersmål än svenska samt nationella minoriteter är barn och unga den fjärde prioriterade gruppen för biblioteksverksamhet. Bibliotekslagen 8§ lyder:

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

FN:s konvention om barnets rättigheter ska genomsyra hela verksamheten. I den sägs bland annat att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Alla beslut ska fattas utifrån barnets bästa. Alla barn har rätt till att uttrycka sin mening, och barnets åsikt ska tas i beaktning i förhållande till dess mognad och ålder. Varje barns rätt till yttrandefrihet, tankefrihet, religionsfrihet och föreningsfrihet ska respekteras. Barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sin kultur, religion och språk. Dessutom har barn rätt till kulturella upplevelser som ligger utanför lärandets ramar och som är för barnets egen skull.

Ett biblioteks arbete med lässtimulering är viktigt för att väcka lust och inspiration till läsning. Läsning förmedlar insikt och förståelse för människors olika livssituationer och behov, och erbjuder tillfällen till förströelse och upplevelser. En god läsförståelse är en förutsättning för att kunna söka upp och värdera information.

Läslust grundläggs tidigt och har stor betydelse för både fantasin och kreativiteten hos barnet. Det i sin tur påverkar i stor omfattning den egna skriftliga produktionen. Genom läsning förbättras språkkänslan och läshastigheten ökar.

Sunne bibliotek ska vara en naturlig mötesplats för barn, ungdomar och deras familjer. Biblioteket ska ständigt arbeta för förnyelse och exponering av medier med avsikten att väcka nyfikenhet hos barn och unga. Bibliotekets arbete mot barn, unga och deras familjer bygger på Barnkonventionens värderingar och mål. Biblioteket ska erbjuda kulturupplevelser speciellt inriktade mot barn och unga som en naturlig del av verksamheten.

2.4 Digital delaktighet

Samhället präglas av en snabb teknisk utveckling, och biblioteken likaså. Ny teknik och förändrade informationsvanor ställer krav på både anpassning och förändring av bibliotekets utbud och tjänster, och folkbiblioteken ska ligga i framkant vad gäller digital utveckling.

Digitaliseringen av samhället är i många delar positivt, men leder också till att de som ännu inte tillgodogjort sig ny teknik hamnar utanför. Det är bibliotekets roll att arbeta för en minskning av den digitala klyftan. Det sker både genom att agera kontaktyta mellan de som står utanför och de som redan kan ta till sig den nya tekniken samt genom att ha programverksamhet specifikt inriktad mot de som står utanför.

Ett väl fungerande bibliotek är beroende av en bra IT-infrastruktur. Kunskaper om källkritik och informationssökning hos personalen är av allt större vikt för att kunna erbjuda bibliotekets användare en god service.

2.5 Medarbetare

Det dagliga arbetet i biblioteket ställer ett högt krav på social kompetens likväl som på ämneskompetens hos personalen, då alla användare ska kunna förvänta sig ett gott och professionellt bemötande. Därför är regelbunden fortbildning nödvändig för att möta användarens behov. De behoven kan gälla allt från referensfrågor, frågor kring ny teknik, hjälp med att använda digitala tjänster till bemötande av personer med synliga och osynliga funktionsnedsättningar.

I biblioteksvärlden ökar konstant behovet av läsfrämjande insatser, rådgivning och informationssökning. Därför är det viktigt att kunnig och serviceinriktad personal är de som ger råd och vägledning i sökandet efter kunskap eller upplevelser i bibliotekets samlingar eller online. En grundförutsättning för ett kvalitativt biblioteksarbete är att medarbetarna kontinuerligt kompetensutvecklas inom ny teknik på många olika områden för att därmed kunna handleda användarna och hjälpa dem utveckla medie- och informationskunnighet.

Personalstyrkan ska vara rätt dimensionerad för att mål och åtaganden ska kunna uppnås, och personalens kompetens ska användas på ett för verksamheten så effektivt sätt som möjligt.

3. Skolbibliotekens roller

I januari 2021 kom delbetänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3) gällande den statliga utredningen Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel (U 2019:04). Det belyser skolbiblioteksdelen och utreder samt föreslår åtgärder för att stärka skolbiblioteken i syfte att ge alla elever en likvärdig tillgång till skolbibliotek. Delbetänkandet berör även vad som anses vara ett ändamålsenligt skolbibliotek. Ett ändamålsenligt skolbibliotek:

- främjar läsande
- främjar medie- och informationskunnighet
- är bemannat med utbildad personal
- ligger i eller nära skolans övriga lokaler, har generösa öppettider och lokalen möter elevers och lärares behov
- ger eleverna till ett utbud som präglas av allsidighet och kvalitet

3.1 Skolbiblioteken främjar läsande

En av skolbibliotekets kärnverksamheter är arbetet med läsning och litteratur, och framförallt i skolans lägre årskurser är den traditionen mycket stark. Läsfrämjande leder till ökad läsförmåga och språkutveckling, vilket i sin tur är viktiga delar för att eleverna ska lyckas nå kunskapskraven i alla skolans ämnen samt även för hur de lyckas med fortsatta studier. Därmed är skolbibliotekets läsfrämjande arbete en bidragande del till förbättrade resultat och ökad måluppfyllelse.

Skolbibliotek gör också att elever i större utsträckning ägnar sig åt fritt läsande - att de inte bara läser i skolan utan även på eget initiativ utanför skolan. För att eleven ska kunna läsa flytande krävs bland annat en riklig mängd läsning - mer än vad som ryms inom skolans ramar. Först när text kan läsas flytande kan läsaren koncentrera sig på innehållet i det de läser utan att tankeverksamhet tas i anspråk för att omvandla bokstäver till enskilda ljud till en enhet.

3.2 Skolbiblioteken främjar medie- och informationskunnighet

En annan av skolbibliotekets viktigaste uppgifter är att stödja elevers och lärares arbete med medie- och informationskunnighet. Tillsammans med ökad tillgång på information i och med den växande digitala infrastrukturen har undersökande arbetssätt blivit vanligare för elever. Här fyller skolbiblioteket en mycket viktig roll i att vägleda elever till korrekta källor. Skolbibliotekarien är ett viktigt stöd till både läraren och eleven när det gäller både informationssökning, källkritik och källtillit.

3.3 Skolbiblioteken är bemannade med utbildad personal

I forskningsöversikten Skolbibliotekets roll för elevers lärande av Cecilia Gärdén är en av de viktiga faktorer som lyfts fram vikten av en kvalificerad skolbibliotekarie, då flera studier visar att ett bemannat skolbibliotek leder till elever som presterar bättre i skolan. I Skolinspektionens kvalitetsgranskning Skolbiblioteket som pedagogisk resurs slås det fast att tillgången till en skolbibliotekarie är viktig för att skolbiblioteket ska kunna vara en del av elevernas språkutveckling, informationskompetens och läsförmåga.

3.4 Skolbibliotekets placering

Att skolbiblioteket finns i eller i nära anslutning till skolan och har generösa öppettider är av stor betydelse för elevernas möjlighet att använda det. Förutom att det gör det möjligt för eleverna att

kontinuerligt ta del av skolbibliotekets medieutbud ger det en plats till lugn och ro på raster och håltimmar.

3.5 Ett allsidigt och kvalitativt utbud

Ett väl underhållet mediebestånd leder till ett utbud som både är aktuellt, inbjudande och som hjälper till med både det läsfrämjande arbetet och med medie- och informationskunnighet. En viktig del är att beståndet är anpassat till elevernas ålder. Genom att dessutom erbjuda e-böcker och e-ljudböcker ger man eleven möjlighet att välja format efter preferens, vilket gör det enklare att ta del av litteraturen.

När elever har möjlighet att vara med och styra utbudet med inköpsförslag känns skolbiblioteket mer relevant och angeläget för dem.

4. Samverkan

Sunne bibliotek ska vidga sina samarbeten på lokal, regional och nationell nivå med andra aktörer för att därigenom nå allmänheten i större utsträckning. All samverkan ska ha som övergripande målsättning att förbättra biblioteksverksamheten.

4.1 Lokal samverkan

Sunne bibliotek ska aktivt söka samarbeten på lokal nivå med olika verksamheter, aktörer och föreningar som på olika sätt berörs av bibliotekets verksamhet. Genom samverkan kan biblioteksanvändarens kunskap om närsamhället öka. Även allmänhetens synpunkter är viktiga för att forma en bra folkbiblioteksverksamhet.

Samarbete sker kontinuerligt mellan skolbiblioteken och folkbiblioteket. Skolbibliotekens personal är en logisk knutpunkt för kontakten mellan skolverksamheten och folkbiblioteksverksamheten.

4.2 Regional samverkan

Sunne bibliotek ingår i Bibliotek Värmland som är ett regionalt samarbete mellan de 16 kommunbiblioteken samt universitets- och sjukhusbiblioteken. Genom samarbetet har kommunbiblioteken en gemensam katalog och webbplats, vilket gör att allmänheten kommer åt de olika bibliotekens samlade utbud. Samarbetet inkluderar också transporter mellan de olika biblioteken för att därmed automatisera förflyttandet av medier mellan biblioteken. Gemensamma avtal är sedan 2018 lagda på en länsövergripande drift- och servicenämnd som är en del av Karlstads kommun.

Region Värmlands avdelning för biblioteksutveckling bidrar med främjande av folkbibliotekens verksamhets- och kunskapsutveckling. De stödjer samarbete samt initierar projekt och stimulerar en positiv utveckling av länets biblioteksverksamhet genom att bland annat bidra med omvärldsbevakning och processledning.

5. Mål

5.1 Folkbiblioteksverksamhet

Verksamhetsmål	Mätmetod	Förklaring till valt mål
Sunne biblioteks medieutbud är attraktivt och lättillgängligt för biblioteksanvändare.	90% av beståndet ska finnas i öppna hyllor.	Inköp ska vara relevanta för biblioteksanvändarna och presentation av medier ska väcka nyfikenhet. Det leder till ökad läslust och är en del av bibliotekets läsfrämjande arbete.
Sunne bibliotek ger särskild uppmärksamhet till barn och unga.	Minst 50% av bibliotekets aktiviteter ska vara riktade mot barn och unga.	Genom att kontinuerligt ge barn och unga en kontakt med biblioteket ökar bibliotekets och litteraturens värde hos dem.
Sunne bibliotek främjar digital delaktighet och minskar den digitala klyftan.	Alla i bibliotekets personal ska ha goda kunskaper i medie- och informationskompetens. Minst 30% av bibliotekets utåtriktade aktiviteter ska ha digital delaktighet som utgångspunkt.	Att kunna ta del av och använda Internet är en mänsklig rättighet.
Sunne bibliotek fokuserar på folkbildning likväl som på kultur.	Minst 40% av bibliotekets utåtriktade aktiviteter ska ta avstamp i bildning.	Folkbildning och läskunnighet är bibliotekets huvudsakliga två ben som tillsammans stärker allmänhetens möjlighet att vara en del av det demokratiska samhället.
Det är alltid nära till bibliotekets tjänster och utbud.	En bok- och kulturbil ska besöka byar utanför centralorten 10 gånger per år.	En ökad närvaro på fler geografiska platser gör det enklare att använda biblioteket på den tid och plats det passar biblioteksanvändaren.

Alla i kommunen oavsett förutsättningar kan ta del av bibliotekets tjänster och utbud.	Bibliotekets Boken kommerverksamhet ska erbjudas till alla som inte kan ta sig till biblioteket på grund av funktionsnedsättning, sjukdom eller hög ålder.	Tillgång till biblioteksverksamhet är en rättighet för alla invånare.
--	--	---

5.2 Skolbiblioteksverksamhet

Verksamhetsmål	Mätmetod	Förklaring till valt mål
Alla elever har tillgång till ett skolbibliotek.	Alla skolor i Sunne kommun ska ha ett eget skolbibliotek som är tillgängligt för eleverna.	En tillgång till ett skolbibliotek i eller i nära anslutning till skolans egna lokaler är en förutsättning för att eleverna enkelt ska kunna använda skolbiblioteket.
Skolbiblioteken har ett nära samarbete med pedagogerna.	Skolbiblioteken används i undervisningen för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens.	Skolbiblioteken ska vara en pedagogisk resurs. För att vara det behöver de användas så.
Skolbibliotekens bestånd ska vara relevant och anpassat för målgrupperna.	100% av Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek från Kulturrådet ska användas för att förnya skolbibliotekens bestånd.	Genom att erbjuda nya titlar valda efter målgrupp ökar läslusten hos eleverna.
Skolbiblioteken har tillgång till skolbibliotekarie.	I slutet av planperioden ska det finnas tillgång till skolbibliotekarie i kommunen.	Bemannade skolbibliotek leder till bättre elevprestationer och är viktiga för att ha möjlighet att stärka elevernas språk- och informationskompetens.